

Förslag till rådets förordning om Europeiska atomenergigemenskapens forsknings- och utbildningsprogram (2019-2020) som kompletterar Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation

Utbildningsdepartementet

2018-01-04

Dokumentbeteckning

KOM (2017) 698

Förslag till rådets förordning om europeiska atomenergigemenskapens
forsknings- och utbildningsprogram (2019-2020) som kompletterar Horisont
2020 – ramprogrammet för forskning och innovation

Rådets förordning (Euratom) nr 1314/2013

om europeiska atomenergigemenskapens forsknings- och utbildningsprogram
(2014–2018) som kompletterar Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning
och innovation

2011/12: FPM 69

Tidigare faktapromemoria i ärendet: Horisont 2020 - ramprogrammet för
forskning och innovation (2014–2020)

Sammanfattning

Europeiska atomenergigemenskapens (nedan kallat Euratom) forsknings-
och utbildningsprogram ska enligt Euratomfördraget genomföras med en
tidslängd på fem år. Det pågående programmet avslutas 2018. För att
säkerställa en sammanhängande fortsättning av programmet under hela den
fleråriga budgetperioden 2014–2020 föreslås i kommissionens förslag ett
nytt tvåårigt program 2019-2020, på samma sätt som programmet för 2007-
2011 kompletterades med ett tvåårigt program 2012-2013. Det främsta syftet
med Euratom-finansierad forskning vad gäller kärnklyvning (fission) är att

öka säkerheten för kärnteknik. Programmet anses även leda till en samordning av medlemsstaternas forskningsansträngningar. Kommissionen föreslår, i linje med den fleråriga budgetramen, en maximal budget på 770 miljoner euro för hela ramprogrammet 2019–2020.

2017/18:FPM37

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Europeiska atomenergigemenskapens (nedan kallat Euratom) forsknings- och utbildningsprogram kompletterar ramprogrammet för forskning och innovation Horisont 2020. Programmet finansierar forskning och utbildning inom kärnenergiområdet. Programmet är bundet av en tidslängd på fem år enligt artikel 7 i Euratomfördraget. Det pågående programmet startade 2014 och avslutas 2018. För att fortsätta aktiviteter under resterande två år av EU:s fleråriga budgetperiod, 2019-2020, krävs ett nytt program som etableras genom godkännandet av ny förordning.

1.2 Förslagets innehåll

Förslaget till det nya programmet förlänger all forskningsverksamhet som genomförs i det program som genomförs 2014–18. Verksamheter i det pågående programmet förs enligt förslaget över till det föreslagna programmet. Programmet ska även fortsättningsvis komplettera ramprogrammet för forskning och innovation Horisont 2020.

Euratom omfattar indirekta åtgärder (samarbetsprojekt) för forsknings- och utvecklingsprogrammet för fusion, indirekta åtgärder för fission, säkerhet och strålskydd samt direkta åtgärder inom ramen för det Gemensamma forskningscentrumets verksamhet (JRC).

Det främsta syftet med Euratom-finansierad forskning vad gäller kärnklyvning (fission) är att öka säkerheten för kärnteknik. Denna forskning bidrar också till utvecklingen av säkra lösningar för hanteringen av radioaktivt avfall och till att förbättra strålskydd samt till utveckling av medicinska tillämpningar. Euratoms fusionsforskning bidrar till ambitionen att utveckla fusion som en framtida fungerande energikälla och som, om det blir framgångsrikt, kommer att leda till minskade koldioxidutsläpp från energiproduktion.

I förslaget till nytt program har kommissionen beaktat den halvtidsutvärdering som gjorts av det pågående programmet¹. Utvärderingen presenterades parallellt med förslaget om ny förordning. Kommissionen har gjort bedömningen att resultatet av utvärderingen inte medför något behov av

¹ COM (2017) 697

Programmets resultat kommer att följas upp årligen grundat på ett antal resultatindikatorer och en utvärdering i efterhand kommer att genomföras senast 2022.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Inga effekter på svenska regler är aktuella.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Kommissionen föreslår en maximal budget på 770 miljoner euro för hela ramprogrammet 2019–2020. Budgeten ska fullt ut finansieras via EU-budgeten. Beloppet motsvarar ungefär 240 miljoner kronor (24 miljoner euro) i svensk EU-avgift. Beräknat som årliga belopp är det något högre än under Euratoms ramprogram för 2014–2018, där beloppet i genomsnitt är ca 320 miljoner euro. Av föreslagna 770 miljoner euro föreslås 501 miljoner euro användas för indirekta åtgärder (samarbetsprojekt) och 269 miljoner euro användas för direkta åtgärder (genom JRC). Förslaget är enligt kommissionen förenligt med den fleråriga budgetramen, 2014–2020.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar förslagen som syftar till en förlängning av Euratoms ramprogram för perioden 2019–2020.

Vad gäller de ekonomiska konsekvenserna av förslagen är regeringens övergripande mål att budgetrestriktivitet ska eftersträvas.

Regeringen ser positivt på inriktningen mot forskning om kärnsäkerhet och strålskydd, och anser att det är bra att säkerställa att unionsfinansierad forskning och utbildning inom kärnvetenskap och kärnteknik fortsätter med god kontinuitet.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Förslaget har ännu inte börjat förhandlas och övriga medlemsstaters ståndpunkter är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

2017/18:FPM37

Institutionerna ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rättslig grund till förslaget är artikel 7 i Euratomfördraget.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Euratomprogrammet anses kunna stärka forsknings- och innovationsförmågan på kärnenergiområdet och leda till en samordning av medlemsstaternas forskningsansträngningar. Därigenom avser man att undvika dubbelarbete och behålla en kritisk massa på nyckelområden, samtidigt som det säkerställs att offentliga medel används på bästa möjliga sätt. Genomförandet av ett program på EU-nivå innebär att risker delas och det förväntas generera en bredd och stordriftsfördel som annars inte skulle kunna uppnås.

Regeringen bedömer att förslaget till Euratoms forsknings- och utbildningsprogram varken står i konflikt med subsidiaritets- eller proportionalitetsprincipen.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Förslaget kommer att behandlas i rådet under våren 2018 under det bulgariska ordförandeskapet i rådet. Beslut förväntas vid konkurrenskraftsrådet i maj 2018.

4.2 Fackuttryck / termer

Fusion: I sammanhanget kort form för kärnfusion – i fysiken en kärnreaktion mellan två lätta atomkärnor som leder till en sammansmältning, varvid en tyngre kärna bildas och stora mängder kärnbindningsenergi frigörs. För att starta en fusionsprocess måste energi tillföras. Eftersom det oftast sker i form av termisk energi talar man om termonukleär fusion. Det är fusionsprocessen som genererar energin i solen och stjärnorna.

Fission: I sammanhanget kort form för kärnfission – en process i vilken tunga atomkärnor som uran och plutonium splittras, vanligtvis i två delar, varvid stora mängder kärnbindningsenergi frigörs. I normalfallet orsakas fission av att en neutron träffar en kärna och åtföljs av utsändning av flera neutroner och gammastrålning.

Direkta åtgärder: I sammanhanget de åtgärder som kommissionen utför, främst genom Gemensamma forskningscentret, JRC.

Indirekta åtgärder: I sammanhanget åtgärder som utförs av tredje part, med finansiering av kommissionen. Kan vara samarbetsprojekt för forskning eller upphandling av tjänster.